

2022 Yazı

Serdar Kaya

serdarkaya.com

derinsular.com

serdarkhan.blogspot.com

Bu kitapçığı yolculuğun başlarında ve biraz hızlıca yazdım.

Yolculuğun geri kalanında aldığım notlardan hareketle kitapçığı tamamladıktan sonra bu geçici versiyonu yayından kaldıracağım.

Benzeri kitapçıklar için bkz.: derinsular.com

Son güncelleme: Temmuz 2022

© 2022 Serdar Kaya. Bazı hakları saklıdır: Creative Commons BY-NC-ND.

Fotoğraf 1: Toronto Üniversitesi

Polonya'ya giderken Toronto'ya uğradım. Bir ara neredeyse her sene bir vesileyle yolum düşerdi. Ama pandeminin de etkisiyle araya sekiz sene girmiş!

Toronto Üniversitesi'nin yurdunda kaldım. Hem ucuz, hem de anılarla dolu... Sabah kalkınca duvarda bunu gördüm. Hangi "orospu çocuğu" yazmış, neden yazmış, derdi neymiş, hiç bilemiyorum...

Yurt görevlileri belli ki biraz uğraşmışlar ama silmeyi başaramamışlar... Herif hemen karşıdaki duvara da "Am" yazmış... _(ツ)_/

Burası yurdun iç kısmı. Zemin, halı döşeli. Gerek özel gerekse ortak kullanım alanları ile çevrili bir yer. Etrafta odalar, mutfak, banyo ve saire var. Yani öğrencilerin evinin orta yeri aslında burası.

Düşününce biraz tuhaf tabii... Bir sabah uyanıp odandan çıkıp böyle bir manzara ile karşılaşıyorsun... Sonra "Ne ola ki bu?" diye düşünüp Google Translate'e bakıyorsun... "Turkish Detected" diyor!

Fotoğraf 2: Church Caddesi

Toronto molası, *pride* haftasına denk geldi. Trafığe kapatılan [Church Caddesi](#) hafta sonu ana baba günüydü. Bazı insanlar [anadan üryan](#) geziyorlardı, ama hiç kimsenin umrunda değildi.

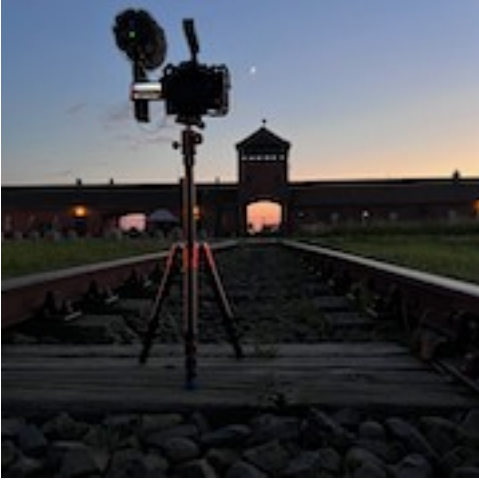
Belki asıl enteresan olan, çıplak dolaşanların hemen hepsinin orta yaş ve üzerinde olmasıydı. El ele dolaşan altmışlarındaki heteroseksüel bir çift özellikle ilgimi çekti. Halim selim, huzurlu bir halleri vardı. Sanki diğer zamanlarda elbiselerinin içinde acı çekiyormuş da ancak rahatlamış gibiydiler! (Herhalde bu devirde bazı şeyler emekli olmadan zor.)

Soru:

Modern hayat da tıpkı geleneksel kafesler gibi bir kafes olabilir mi? Akıllı telefonlar ve sosyal medya bu kafesi daha da daraltmış olabilir mi?

Fotoğraf 3: Auschwitz-Birkenau

Polonya'da Nazilerin [altı imha kampı](#)nın altısını da ziyaret ettim. Her kampta (yakıcı yaz güneşi izin verdiği ölçüde) çekimler yaptım.

Kampların çoğu, gözden uzak yerlere inşa edildiği için sinekler, böcekler az değildi. Hatta son uğradığım kamp Chelmo'da keneler de bulunduğu için, medeniyete dönünce bir süre antibiyotik almak zorunda kaldım.¹

Buradaki fotoğrafı, Auschwitz II'nin ana kapısının önünde, saat 10'a doğru, güneş batarken çektim. Sabah 4:30'da güneş doğduğundan, sabah beşte yine aynı yerdeyim.

Not: Aldığım görüntüleri bir belgeye dönüştüreceğim. *Kitabın belgeseli* gibi bir şey olacak. Malum, yeni baskının merkezinde Holokost var. (Eylül'e dek yollardayım. Eylül-Aralık arası için amacım, önce kitabı, sonra da belgeseli bitirmek.)

Fotoğraf 4: Çenstohova

Polonya'ya bir önceki gelişimde Çenstohova'ya uğramış ve karşılaştığım bazı manzaraları unutmamıştım. (Ayrı bir yazı konusu.) Auschwitz'ten Lodz'a giderken, Çenstohova yol üzerinde... Dolayısıyla, bu sefer basıp gidemedim, şehre yine uğradım.

Çenstohova'daki Jasna Góra Manastırı'na her yıl milyonlarca ziyaretçi akın ediyor. Manastırdaki [Kara Meryem](#) ikonunun kutsal olduğuna ve mucizeler gösterdiğine inanan ziyaretçiler, ikonun bulunduğu türbemsî odada çeşitli ritüelleri yerine getirerek dertlerine devalar arıyorlar.

Odanın duvarlarında, dünyanın farklı yerlerinden gönderilen koltuk değnekleri asılı. Yani Çenstohova'ya gelmişler, Kara Meryem'e dua etmişler ve şifa bulmuşlar.

İyi güzel ama, her yıl bu kadar insan geliyorsa, içlerinden bazılarının illa ki iyileşeceği aşikar değil mi?

¹ Kenelerin taşıdığı bakterilerle geçen [laym](#), sinsi bir hastalık. Geç fark edilmesi durumunda sinir sistemine telafisi mümkün olmayan hasarlar verebiliyor. Zor bir yaşlılık geçirmek istemeyenlerin hatırdan çıkarmamaları gerekli.

Fotoğraf 5: Gürcüler

Doğu Avrupa'da (ve bilhassa da Baltık ülkeleri ve Polonya'da) artık belirgin bir Gürcü varlığı var. Polonya'da hemen her şehirde birden fazla *Restauracia Gruzinska* ve *Piekarnia Gruzinska* bulmak mümkün. Yani haber değeri bile yok.

Ama Polonya'dan Berlin'e geçince Kreuzberg'de (ve hem de [Kotti](#)'nin orta yerinde) ev yemekleri yapıp satan küçücük bir Gürcü restoranına denk geldim. Sahibesi olan kadın dört sene evvel Almanya'ya gelmiş. Gürcü ev yemekleri yapıp satıyor. Oğlunun adı Giorgi imiş. Restoranın ismi oradan.

Yanında çalışan genç kız ise sadece birkaç ay önce gelmiş. Ülkesine aşık, Tiflisli bir Gürcü kıızı! Yeni yurt dışına çıktığı için haliyle memleketini özleyiyor. Bana büyülenmiş gibi Gürcistan'ın güzelliğini anlattı durdu... Benim Gürcücem yok. Ama çocukken babamdan öğrendiğim kelimeleri tek tek sayıp güldürdüm kıızı. "Lamazi gogo"yu da unutmadım tabii! (Bir tek "Gamarcoba" ile olmaz!)

Fotoğraf 6: Berlin-Kotti

Berlin'de bir hafta geçirdim. Türk/Arap semti Neukölln'de kaldım. Şehri daha önce gördüğümde, daha çok [Kreuzberg](#), [Wedding](#) ve [Tempelhof](#) gibi göçmen semtlerinde vakit geçirdim.

Almanya'daki Türkleri ve her türlü *Gastarbeiter* hikayesini çocukluğumdan beri hep ilginç buldum. 1961'den beri gelişerek sürmekte olan bu hikayeyi (dünyanın öbür ucundan da olsa) elimden geldiğince takip etmeye çalıştım, çalışıyorum. Niyetim, Eylül ayına dek Almanya'nın farklı şehirlerindeki göçmen mahallelerini gezmek ve bu hikayenin 2022 yılı itibariyle geldiği noktayı elimden geldiğince kayıt altına almak.

Buradaki fotoğraf, Berlin'in Türk mahallesi Kreuzberg-Kotti'deki bir apartman binasından. Detaylarda, dönerciler, fabrika işçileri ve ağır işler yapan diğer Türkler var. Metrelerce uzanan ve [tamamı](#) grafiti ile kaplı olan duvarın bir ucunda, "*Wir sind Kreuzberg, Kalıyoruz*" yazıyor. Duvar üzerindeki diğer çizimler ise, ırkçılıktan homofobiye, kentsel dönüşümden artan kiralara dek pek çok konuda "getto"dan yükselen sesleri yansıtıyor.

Fotoğraf 7: Berlin-Tempelhof

Diyanet İşleri'nin Avrupa'daki uzantısı olan DİTİB'in Tempelhof'ta iki minareli, görece büyük bir camisi var. 2005 yılında açılan caminin adı, [Şehitlik Camisi](#). Bu isim, caminin avlusundaki eski Osmanlı mezarlığından geliyor.

Mezarlık, cami kapısının hemen önünde. Ancak mezarlığın cami kapısına bakan tarafında, diğerlerinden daha bakımlı halleriyle dikkat çeken [iki mezar](#) var. Bunlar, I. Dünya Savaşı'nın ardından Berlin'e kaçan ve orada Ermeni intikamcılarca öldürülen [Bahaüddin Şakir](#) ile [Cemal Azmi](#)'nin mezarları.

Konunun özeti şu: Bu kişilerin her ikisi de Teşkilat-ı Mahsusa mensubu. Ve yine her ikisi de, (Türkçe/Türkiye dışındaki) literatüre göre savaş suçlus. Bahaüddin Şakir, 1915'in sahadaki uygulayıcısı. Kabaca, Adolf Eichmann'a karşılık gelen bir figür. Cemal Azmi ise, Trabzon Ermenilerini yok eden, acımasızlığı nedeniyle Ermenilerin "Trabzon Celladı" olarak nitelendirdikleri Trabzon valisi.

Ancak mermer mezar taşlarının üzerinde bu gibi detaylar yer almıyor. Sadece kendilerinin "Ermeni teröristlerce" şehit edildikleri bilgisi veriliyor.

Fotoğraf 8: Wedding

Berlin-Wedding'deki Eyüp Sultan Camii'nin girişi. Cami, Alperen Ocakları ile aynı tabelayı paylaşıyor.

Soru 1:

Bu tabela, modern dönemde din ve milliyetçilik ilişkisi konusunda bize ne söyler?

Soru 2:

Yukarıdaki mezarlık ile bu tabela arasında bazı paralellikler tespit etmek mümkün müdür?

Fotoğraf 9: Hamburg-Bahrenfeld

[Süleyman Taşköprü](#)'nün 27 Haziran 2001 tarihinde Hamburg-Bahrenfeld'de öldürüldüğü yerdeki anıttan bir detay.

Taşköprü, neo-Nazi örgüt [NSU](#)'nun bilinen [beşinci](#) kurbanıydı. 11 yaşında Almanya'ya gelmişti. Öldürüldüğünde 31 yaşındaydı ve üç yaşında bir kızı vardı.

NSU, 1999 ila 2007 yılları arasında en az 10 suikast ve üç bombalama eylemi gerçekleştirdi. NSU'nun kurbanlarının çoğu, kendi hallerindeki Türk gurbetçilerdi. (NSU konulu bir yazım için bkz.: [NSU German History X](#))

Kassel'deki cinayet mekanını da ziyaret ettim. Önümüzdeki günlerde de Dortmund ve Köln'deki saldırı noktalarına uğramak istiyorum.

Bu gibi şeyleri Instagram'da müstakil bir hesapta paylaşıyorum. Fotoğraflardan ziyade highlight edilmiş storilere bakarsanız, daha fazla detay görürsünüz. (Bkz.: Instagram [profilinin](#) hemen altında yer alan çember şeklindeki hikaye butonları.)

Fotoğraf 10: İki kitap

Bu iki kitabı ise, Kreuzberg-Kotti'deki [Gökkuşağı Kitabevi](#)'nden satın aldım.

Birinci çalışma *Almanya Nasıl Vatan Oldu?*, Türkiye kökenli Alman siyasetçi [Özcan Mutlu](#)'nun başarılı entegrasyon örneği olan Türklerle yaptığı röportajlardan oluşuyor.

İkinci çalışma *11. Peron*'un yazarı ise, [DiasporaTurk](#)'ün kurucusu Gökhan Duman. Kitap, 1961'de yapılan anlaşma sonrasında Türkiye'den Almanya'ya göç eden birinci kuşak misafir işçilerin acı tatlı tecrübelerini aktarıyor.

Fotoğraf 11: Ukrayna

Bu yaz Avrupa'da dikkat çeken bir diğer öge ise, her yerde rastlanabilecek olan Ukrayna bayrakları.

Şehir meydanlarında, iş yerlerinde ve hatta kilise duvarlarında, Ukrayna bayrakları ya da Ukrayna'yı destekleyen yazılar, posterler var.

Bu fotoğraftaki yazı, Hamburg Altstadt'taki St. Peter Kilisesi'nin duvarına asılmış. Mealen, "Savaş, Tanrı'nın arzusuna terstir" diyor.

Kulağa makul geliyor tabii... Ama yine de bir düşünmek gerekli: Kiliselerin devlet ve medya kurumlarına katılarak sürmekte olan bir savaş konusunda bu kadar net bir tavır

almasında hiçbir problem yok mu? Peki ya kiliseler devlet ve medya kurumları ile ters düşseler ne gibi yorumlar işitirdik? Rusya-Ukrayna ihtilafında nerede durduğumuzdan bağımsız olarak (1) ilgili devlet-medya ittifakını ve (2) kiliseler konusundaki çifte standardı problemlili bulmamız gerekmez mi?

Fotoğraf 12: Rojava

Almanya'nın pek çok şehrinin duvarlarında Rojava ve zaman zaman da PKK lehinde ifadeler yaygın. Buradaki yazı, "Rojava Saldırılarına Hayır" diyor.

"İnternet devri"nde toplumların her çatışmaya kolektif tepkiler veriyor olması bizi düşündürmeli değil mi? Misal, Ukrayna konusunda Batı ülkeleri. Ya da, Rojava konusunda Türkler.

Sonsöz

Bu yazıyı, Bremen'de, sıcaklığın 36 dereceyi bulduğu bir günde, taştan bir airbnb evine sığınarak ve biraz hızlıca yazdım. Sıcak dalgası sürerse, önümüzdeki günlerde yeni fotoğraflarla güncelleyebilirim, güncellemeyebilirim... Hatalar varsa affola.

25 gün önce yola çıktım. 47 gün daha yollarda olacağım. Sırada, Almanya'nın sanayi merkezi (ve dolayısıyla 60 yıl önce çok sayıda misafir işçi ağırlamış olan) [North Rhine-Westphalia](#) var.

Seyahatten fotoğraflar ve highlighted storiler için bkz.: [instagram.com/germanyAlbum](https://www.instagram.com/germanyAlbum)